

Suomen UNICEF ry | Finlands UNICEF rf | Finnish Committee for UNICEF
Lautatarhankatu 6, 00580 Helsinki, Finland

Brädgårdsgatan 6, 00580 Helsingfors, Finland

Phone: +358 9 584 50 290

Fax: +358 9 584 50 270

Suomen UNICEFin lausunto hallituksen esitysluonnoksesta kuntalaiksi 25.8.2014

Suomen UNICEF kommentoi hallituksen esitysluonnosta kuntalaiksi YK:n lapsen oikeuksien sopimuksen, YK:n lapsen oikeuksien komitean yleiskommenttien sekä komitean Suomea koskevien suositusten pohjalta.

Suomi on ratifioinut lapsen oikeuksien sopimuksen. Ratifioimalla sopimuksen valtio sitoutuu muuttamaan lakinsa ja toimintansa sopimusta vastaaviksi. Jotta tämä toteutuisi, säädösten vaikutusten arvioinnissa tulee huomioida lapsiin kohdistuvat vaikutukset. **Esitys kuntalaiksi tulee siten arvioida siitä näkökulmasta, miten se takaa lapsen oikeuksien toteutumisen.**

Suomen UNICEF tarkastelee seuraavissa huomioissa erityisesti lasten yhdenvertaisten osallistumisoikeuksien toteutumista.

Nykytilan kuvaus: Perustuslaki ja kansainväliset sopimukset (luku 2.1.)

Nykytilan kuvauksesta luvussa 2.1. *Perustuslaki ja kansainväliset sopimukset* puuttuu maininta YK:n lapsen oikeuksien sopimuksesta. Yleissopimus mainitaan vasta luvussa 2.2.7. otsikon *Nuorisovaltuusto* alla.

Suomen UNICEF pelkää tämän johtavan tulkintaan, jonka mukaan esimerkiksi pykälän 22 (Osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet) toteutuksessa ei tarvitse erikseen huomioida alle 18-vuotiaita. Lapset ovat alaikäisinä erityinen kuntalaisryhmä ja sen vuoksi on tärkeä tehdä näkyväksi heidän osaltaan Suomea ohjaava kansainvälinen oikeus.

Suomi on lisäksi ratifioimassa lapsen oikeuksien sopimuksen lisäpöytäkirjaa hyväksyen sopimukseen valitusoikeuden. Tällöin sopimus tulee entistä vahvemmin ohjaamaan kansallisia toimijoita.

Suomen UNICEF katsoo, että YK:n lapsen oikeuksien sopimus ja maininta lapsen osallistumisoikeuksista tulee sisällyttää lukuun *Perustuslaki ja kansainväliset sopimukset*.

5 luku Kunnan asukkaiden osallistumisoikeus

22 pykälä, *Osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet*

Pykälässä ei huomioida alle 18-vuotiaita. Tämä on puute, koska huomioimalla alle 18-vuotiaat voitaisiin huomattavasti nykyistä paremmin taata sekä lapsen oikeuksien sopimuksessa että perustuslaissa taattujen lasten osallistumisoikeuksien toteutuminen.

Lapsen oikeuksien sopimus takaa lapselle oikeuden ilmaista näkemyksensä kaikissa itseään koskevissa asioissa. Nämä näkemykset on myös otettava huomioon lapsen ikä- ja kehitystason mukaisesti. Sopimus takaa lapsille tämän oikeuden sekä yksilöinä että ryhmänä. Sopimuksen ei voida tulkita asettavan kuulluksi tulemiselle alaikärajoja.

YK:n lapsen oikeuksien komitea on yleiskommentissaan nro 12 todennut, että osallistumisoikeuden toteutuminen edellyttää menettelytapoja sekä lapsen näkemyksen kysymistä että näiden näkemysten huomioon ottamista varten.

Useat pykälän 22 esimerkkiluettelon vaikuttamiskeinoista edistävät myös lasten osallistumisoikeuksien toteutumista, kunhan niiden toteutuksessa huomioidaan lasten ikä- ja kehitystaso.

Suomen UNICEF katsoo, että 22 pykälään tulee lisätä maininta alle 18-vuotiaiden (ja muiden heikommassa asemassa olevien ryhmien) tarpeesta saada tukea osallistumiseen ja vaikuttamiseen.

26 pykälä, *Nuorisovaltuusto*

Nuorisovaltuustoa koskevassa pykäläehdotuksessa on paljon hyviä elementtejä, joita Suomen UNICEF eritteli jo edellisessä lain uudistamista koskevassa kannanotossaan (11.2.2014).

Jos alle 18-vuotiaita ei pykälässä 22 *Osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet* huomioida, on tällöin riskinä, ettei laki kokonaisuutena ohjaa ottamaan käyttöön toimintatapoja, jotka kuntatasolla takaisivat monipuoliset osallistumismahdollisuudet kaikille alle 18-vuotiaille.

Nuorisovaltuustojen jäsenet ovat pääsääntöisesti iältään 13–18-vuotiaita, joten nuorisovaltuustojen ei voida katsoa edustavan kaikkia alle 18-vuotiaita. Se ei

edustuksellisenä menetelmänä myöskään tarjoa lapsen oikeuksien sopimuksen edellyttämiä yhdenvertaisia osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia kaikille.

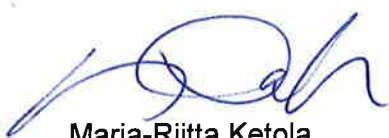
On ristiriitaista, että alle 18-vuotiaiden osalta lakiin kirjattaisiin vain yksi edustuksellinen menetelmä, kun toisaalla lain tavoitteeksi kuvataan suoran osallistumisen keinojen monipuolisen käytön lisääminen.

Suomen UNICEF katsoo, että lisäämällä 22 pykälään yllä ehdotettu maininta alle 18-vuotiaiden osallistumisen tukemisesta varmistetaan, että kuntalain uudistus ohjaa kuntia monipuolistamaan kaikkien alle 18-vuotiaiden osallistumis- ja vaikuttamiskeinoja.

Lisäksi Suomen UNICEF pitää tärkeänä sitä, että lainuudistusta seuraa riittävä informaatio-ohjaus, mihin valtiolla on velvollisuus jo lapsen oikeuksien sopimuksen artiklan 42 perusteella. Tätä kautta lain velvoitteet on saatettava sekä virkamiesten, luottamushenkilöiden että lasten parissa työskentelevien aikuisten tietoon. Lisäksi lasten itsensä tulee saada tietoa osallistumisoikeuksistaan ja -mahdollisuuksistaan ikä- ja kehitystasolleen sopivalla tavalla.

Lapsen oikeuksien sopimus täyttää tänä vuonna 25 vuotta. On jo korkea aika turvata kaikkien lasten yhdenvertaiset osallistumisoikeudet.

Helsingissä 25.8.2014,

Marja-Riitta Ketola

pääsihteeri, Suomen UNICEF ry

Ira Custódio

asiantuntija, Suomen UNICEF ry

